భారతీయ సమాజం మరియు సంక్షేమ విధానం

భారతీయ సమాజం మరియు సంక్షేమ విధానం

భారతదేశం తన పౌరుల సామాజిక-ఆర్థిక అవసరాలను తీర్చడానికి వివిధ సంక్షేమ విధానాలను అమలు చేసింది. ఈ యంత్రాంగాలు పేదరికాన్ని నిర్మూలించడం, సామాజిక న్యాయాన్ని ప్రోత్సహించడం మరియు సమాజంలోని అట్టడుగు మరియు బలహీన వర్గాలకు ప్రాథమిక అవసరాలు మరియు మద్దతు అందించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నాయి. భారతీయ సమాజంలో, ప్రభుత్వం ప్రారంభించిన సంక్షేమ యంత్రాంగాలతో పాటు, అనేక సామాజిక మరియు సమాజ-ఆధారిత సంక్షేమ యంత్రాంగాలు కూడా ఉన్నాయి, ఇవి అవసరమైన వ్యక్తులు మరియు సంఘాలకు మద్దతునిచ్చే లక్ష్యంతో ఉన్నాయి. ఈ కథనంలో భారతదేశలోని సంక్షేమ యంత్రాంగం యొక్క పూర్తి వివరాలు అందించాము.

ప్రజా విధానాలు మరియు సంక్షేమ కార్యక్రమాలు

భారతదేశం సామాజిక-ఆర్థిక సవాళ్లను పరిష్కరించడానికి, సమ్మిళిత వృద్ధిని ప్రోత్సహించడానికి మరియు సమాజంలోని అట్టడుగు వర్గాలను ఉద్ధరించడానికి వివిధ ప్రజా విధానాలు మరియు సంక్షేమ కార్యక్రమాలను అమలు చేసింది. భారతదేశంలో కొన్ని కీలక ప్రజా విధానాలు మరియు సంక్షేమ కార్యక్రమాలు ఇక్కడ ఉన్నాయి

- **జాతీయ గ్రామీణ ఉపాధి హామీ చట్టం (NREGA):** గ్రామీణ కుటుంబాలకు సంవత్సరానికి 100 రోజుల వేతన ఉపాధి హామీ, జీవనోపాధి భద్రతను పెంపొందించడం మరియు స్థిరమైన గ్రామీణ మౌలిక సదుపాయాలను సృష్టించడం.
- **ప్రధాన్ మంత్రి ఆవాస్ యోజన (PMAY):** ఆర్థికంగా బలహీన వర్గాలు మరియు తక్కువ-ఆదాయ వర్గాలపై దృష్టి సారించి, 2022 నాటికి అందరికీ అందుబాటు ధరలో గృహాలను అందించాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- **స్వచ్ఛ భారత్ అభియాన్ (క్లీన్ ఇండియా మిషన్):** పరిశుభ్రతను పెంపొందించడానికి, పారిశుద్ధ్య సౌకర్యాలను మెరుగుపరచడానికి మరియు బహిరంగ మలవిసర్జనను నిర్మూలించడానికి, మెరుగైన ఆరోగ్య మరియు పరిశుభ్రత పద్ధతులకు దారితీసే దేశవ్యాప్త ప్రచారం.
- **డిజిటల్ ఇండియా:** డిజిటల్ అవస్థాపన, డిజిటల్ అక్షరాస్యత మరియు సేవల డిజిటల్ డెలివరీని ప్రోత్సహించడం ద్వారా భారతదేశాన్ని డిజిటల్‌గా సాధికారత కలిగిన సమాజంగా మరియు నాలెడ్జ్ ఎకానమీగా మార్చే లక్ష్యంతో రూపొందించబడిన కార్యక్రమం.
- **ఆయుష్మాన్ భారత్** - ప్రధాన్ మంత్రి జన్ ఆరోగ్య యోజన (AB-PMJAY): AB-PMJAY అనేది ఆర్థికంగా వెనుకబడిన కుటుంబాలకు ఆరోగ్య బీమా అందించే జాతీయ ఆరోగ్య రక్షణ పథకం. విపత్తుకరమైన ఆరోగ్య ఖర్చుల నుండి ఆర్థిక రక్షణను అందించడం మరియు నాణ్యమైన ఆరోగ్య సంరక్షణ సేవలకు ప్రాప్యతను నిర్ధారించడం దీని లక్ష్యం.

- **ప్రధాన్ మంత్రి జన్ ధన్ యోజన (PMJDY)**: PMJDY అనేది బ్యాంకింగ్ లేని మరియు తక్కువ బ్యాంక్ ఉన్న వ్యక్తులకు బ్యాంకింగ్ సేవలను అందించడానికి ఉద్దేశించిన ఆర్థిక చేరిక కార్యక్రమం. ఇది బ్యాంకు ఖాతాలను తెరవడానికి, క్రెడిట్ సౌకర్యాలను యాక్సెస్ చేయడానికి మరియు వివిధ బీమా మరియు పెన్షన్ పథకాల నుండి ప్రయోజనం పొందేందుకు వీలు కల్పిస్తుంది.

ఇవి భారతదేశంలోని సంక్షేమ యంత్రాంగాలకు కొన్ని ఉదాహరణలు మాత్రమే. సామాజిక సంక్షేమం మరియు అట్టడుగు వర్గాల అభ్యున్నతికి సంబంధించిన విభిన్న అంశాలను పరిష్కరించడానికి ప్రభుత్వం అనేక కార్యక్రమాలను ప్రవేశపెట్టడం మరియు అమలు చేయడం జరుగుతుంది.

షెడ్యూల్డ్ కులాల కోసం రాజ్యాంగ మరియు చట్టబద్ధమైన నిబంధనలు

చారిత్రాత్మకంగా అట్టడుగు వర్గాలకు చెందిన షెడ్యూల్డ్ కులాల (SCలు) హక్కులను పరిరక్షించడానికి మరియు సంక్షేమాన్ని ప్రోత్సహించడానికి భారతదేశంలో రాజ్యాంగ మరియు చట్టబద్ధమైన నిబంధనలు ఉన్నాయి. ఈ నిబంధనలు సామాజిక వివక్షను పరిష్కరించడం, సమాన అవకాశాలను నిర్ధారించడం మరియు ఎస్సీల స్థితిని పెంచడం లక్ష్యంగా ఉన్నాయి. ఇక్కడ కీలక నిబంధనలు ఉన్నాయి:

రాజ్యాంగ నిబంధనలు

1. ఆర్టికల్ 17: అంటరానితనం నిర్మూలన - ఇది అంటరానితనం యొక్క ఆచారాన్ని చట్టవిరుద్ధమని ప్రకటించింది మరియు ఏ రూపంలోనైనా దాని ఆచారాన్ని నిషేధిస్తుంది.

2. ఆర్టికల్ 15(4) మరియు (5): రక్షణాత్మక వివక్ష - విద్య, ఉపాధి మరియు ప్రజా సౌకర్యాల ప్రాప్తి విషయాలలో SCలు మరియు షెడ్యూల్డ్ తెగల (STలు) అభ్యున్నతి కోసం ప్రత్యేక కేటాయింపులు చేయడానికి ఈ నిబంధనలు రాష్ట్రాన్ని అనుమతిస్తాయి.

3. ఆర్టికల్ 16(4): పబ్లిక్ ఎంప్లాయ్‌మెంట్‌లో రిజర్వేషన్ - ఇది SCలు, STలు మరియు ఇతర వెనుకబడిన తరగతుల (OBCలు) వారి ప్రాతినిధ్యం మరియు భాగస్వామ్యాన్ని నిర్ధారించడానికి ప్రభుత్వ ఉద్యోగాలలో రిజర్వేషన్లు కల్పించడానికి రాష్ట్రానికి అధికారం ఇస్తుంది.

4. ఆర్టికల్ 46: విద్యా మరియు ఆర్థిక ప్రయోజనాలను ప్రోత్సహించడం - ఇది ఎస్సీల విద్యా మరియు ఆర్థిక ప్రయోజనాలను ప్రోత్సహించడానికి మరియు సామాజిక అన్యాయం మరియు దోపిడీ నుండి వారిని రక్షించడానికి రాష్ట్రాన్ని నిర్దేశిస్తుంది.

5. ఆర్టికల్ 330 మరియు 332: పార్లమెంట్ మరియు రాష్ట్ర శాసనసభలలో రిజర్వేషన్ - ఈ ఆర్టికల్స్ లోక్‌సభ (పార్లమెంటు దిగువ సభ) మరియు రాష్ట్ర శాసనసభలు రెండింటిలోనూ ఎస్సీలకు సీట్ల రిజర్వేషన్‌ను అందిస్తాయి.

చట్టబద్ధమైన నిబంధనలు

1. షెడ్యూల్డ్ కులాలు మరియు షెడ్యూల్డ్ తెగల (అత్యాచారాల నిరోధక) చట్టం, 1989 - ఈ చట్టం SCలు మరియు STలపై అఘాయిత్యాల నివారణకు మరియు వారిపై జరిగిన నేరాలను సత్వర విచారణకు అందిస్తుంది.

2. పౌర హక్కుల పరిరక్షణ చట్టం, 1955 - ఇది SC లకు వ్యతిరేకంగా సామాజిక వివక్షకు సంబంధించిన వివిధ పద్ధతులను నేరంగా పరిగణిస్తుంది, అంటే బహిరంగ ప్రదేశాల్లోకి ప్రవేశించడాన్ని నిరోధించడం మరియు అంటరానితనాన్ని ఆచరించడం వంటివి.

3. షెడ్యూల్డ్ కులాల జాతీయ కమిషన్ (NCSC) - రాజ్యాంగం ప్రకారం స్థాపించబడిన NCSC, SCలకు అందించబడిన భద్రతలను పర్యవేక్షిస్తుంది, వారి హక్కుల ఉల్లంఘన ఫిర్యాదులను పరిశోధిస్తుంది మరియు వారి సామాజిక-ఆర్థిక అభివృద్ధిపై సలహా ఇస్తుంది.

షెడ్యూల్డ్ తెగల కోసం రాజ్యాంగ మరియు చట్టబద్ధమైన నిబంధనలు

షెడ్యూల్డ్ తెగల (STలు) హక్కులను పరిరక్షించడానికి మరియు సంక్షేమాన్ని ప్రోత్సహించడానికి భారతదేశం రాజ్యాంగ మరియు చట్టబద్ధమైన నిబంధనలను కలిగి ఉంది.

రాజ్యాంగ నిబంధనలు

1. ఆర్టికల్ 342: షెడ్యూల్డ్ తెగల నిర్వచనం - ఇది తెగలు లేదా గిరిజన సంఘాలను షెడ్యూల్డ్ తెగలుగా పేర్కొనడానికి భారత రాష్ట్రపతికి అధికారం ఇస్తుంది, తద్వారా వారికి ప్రత్యేక రక్షణలు మరియు ప్రయోజనాలను అందిస్తుంది.

2. ఆర్టికల్ 244(1): షెడ్యూల్డ్ ప్రాంతాలు మరియు గిరిజన ప్రాంతాల పరిపాలన - ఇది షెడ్యూల్డ్ ప్రాంతాలు మరియు గిరిజన ప్రాంతాలను సృష్టించడానికి అందిస్తుంది, ఇక్కడ రాష్ట్ర గవర్నర్‌కు STల సంక్షేమం మరియు అభ్యున్నతి కోసం ప్రత్యేక బాధ్యతలు ఉంటాయి.

3. ఆర్టికల్ 244(2): ఐదవ షెడ్యూల్ - ఈ షెడ్యూల్ ప్రధానంగా గిరిజన జనాభా ఉన్న ప్రాంతాలను జాబితా చేస్తుంది మరియు గిరిజన సలహా మండలి మరియు ఇతర రక్షణ చర్యల ద్వారా ఈ ప్రాంతాల పాలన మరియు పరిపాలన కోసం అందిస్తుంది.

4. ఆర్టికల్ 275(1): గ్రాంట్స్-ఇన్-ఎయిడ్ - ఇది STల సంక్షేమం మరియు షెడ్యూల్డ్ తెగల అభివృద్ధి కోసం షెడ్యూల్డ్ ప్రాంతాలను కలిగి ఉన్న రాష్ట్రాలకు గ్రాంట్-ఇన్-ఎయిడ్ అందించడానికి పార్లమెంటుకు అధికారం ఇస్తుంది.

5. ఆర్టికల్ 15(4) మరియు (5): రక్షణాత్మక వివక్ష - ఈ నిబంధనలు విద్య, ఉపాధి మరియు ప్రజా సౌకర్యాల ప్రాప్తి విషయాలలో STలు మరియు షెడ్యూల్డ్ కులాల (SCలు) అభ్యున్నతికి ప్రత్యేక కేటాయింపులు చేయడానికి రాష్ట్రాన్ని అనుమతిస్తాయి.

6. ఆర్టికల్ 16(4): పబ్లిక్ ఎంప్లాయిమెంట్‌లో రిజర్వేషన్ - ఇది STలు, SCలు మరియు ఇతర వెనుకబడిన తరగతుల (OBCలు) వారి ప్రాతినిధ్యం మరియు భాగస్వామ్యాన్ని నిర్ధారించడానికి ప్రభుత్వ ఉద్యోగాలలో రిజర్వేషన్లు కల్పించడానికి రాష్ట్రానికి అధికారం ఇస్తుంది.

చట్టబద్ధమైన నిబంధనలు

1. షెడ్యూల్డ్ తెగలు మరియు ఇతర సాంప్రదాయ అటవీ నివాసులు (అటవీ హక్కుల గుర్తింపు) చట్టం, 2006 - ఈ చట్టం STలు మరియు ఇతర సాంప్రదాయ అటవీ నివాసుల వారి పూర్వీకుల భూములపై హక్కులను గుర్తిస్తుంది మరియు అటవీ వనరుల రక్షణ మరియు నిర్వహణను అందిస్తుంది.

2. నేషనల్ కమీషన్ ఫర్ షెడ్యూల్డ్ ట్రైబ్స్ (NCST) - NCST, రాజ్యాంగం ప్రకారం ఏర్పాటు చేయబడింది, STలకు అందించబడిన రక్షణలను పర్యవేక్షిస్తుంది, వారి హక్కుల ఉల్లంఘన ఫిర్యాదులను పరిశోధిస్తుంది మరియు వారి సామాజిక-ఆర్థిక అభివృద్ధిపై సలహా ఇస్తుంది.

మహిళలు, పిల్లలు మరియు వికలాంగుల కోసం రాజ్యాంగ మరియు చట్టబద్ధమైన నిబంధనలు

భారతదేశం హక్కులను పరిరక్షించడానికి మరియు మహిళలు, పిల్లలు మరియు వికలాంగుల సంక్షేమాన్ని ప్రోత్సహించడానికి రాజ్యాంగ మరియు చట్టబద్ధమైన నిబంధనలను అమలు చేసింది.

రాజ్యాంగ నిబంధనలు

1. ఆర్టికల్ 15(3): మహిళలు మరియు పిల్లలు - ఇది మహిళలు మరియు పిల్లల కోసం ప్రత్యేక నిబంధనలను రూపొందించడానికి రాష్ట్రానికి అధికారం ఇస్తుంది, వారి సంక్షేమం మరియు రక్షణ కోసం ప్రభుత్వం విధానాలు మరియు కార్యక్రమాలను రూపొందించడానికి వీలు కల్పిస్తుంది.

2. ఆర్టికల్ 39(ఎ): మహిళలకు సమాన అవకాశాలు - ఇది జీవితంలోని అన్ని రంగాలలో మహిళలకు సమాన అవకాశాలు మరియు భాగస్వామ్యం ఉండేలా రాష్ట్రాన్ని నిర్దేశిస్తుంది మరియు లింగం ఆధారంగా వివక్షను నిషేధిస్తుంది.

3. ఆర్టికల్ 39(ఎఫ్): పిల్లల రక్షణ - పిల్లలు ఆరోగ్యవంతమైన రీతిలో అభివృద్ధి చెందడానికి మరియు దోపిడీ మరియు నైతిక ప్రమాదాల నుండి వారిని రక్షించడానికి వారికి అవకాశాలు మరియు సౌకర్యాలను అందించాలని ఇది రాష్ట్రాన్ని ఆదేశించింది.

4. ఆర్టికల్ 41: విద్యా హక్కు - ఇది పద్నాలుగు సంవత్సరాల వయస్సు పూర్తి అయ్యే వరకు పిల్లలందరికీ ఉచిత మరియు నిర్బంధ విద్యను అందించాలని ఇది నిర్దేశిస్తుంది.

చట్టబద్ధమైన నిబంధనలు

1. గృహ హింస నుండి మహిళల రక్షణ చట్టం, 2005 - ఈ చట్టం మహిళలకు శారీరక, భావోద్వేగ మరియు ఆర్థిక దుర్వినియోగం నుండి గృహ సెట్టింగ్‌లలో రక్షణ కల్పిస్తుంది మరియు వారికి చట్టపరమైన పరిష్కారాలు మరియు మద్దతును పొందేందుకు వీలు కల్పిస్తుంది.

2. జువెనైల్ జస్టిస్ (పిల్లల సంరక్షణ మరియు రక్షణ) చట్టం, 2015 - ఇది చట్టానికి విరుద్ధంగా లేదా సంరక్షణ మరియు రక్షణ అవసరమైన పిల్లల సంరక్షణ, రక్షణ మరియు పునరావాసం కోసం వారి హక్కులు మరియు శ్రేయస్సును నొక్కి చెబుతుంది.

3. వికలాంగుల హక్కుల చట్టం, 2016 - ఈ చట్టం వికలాంగుల హక్కులను రక్షించడం మరియు ప్రోత్సహించడం, జీవితంలోని వివిధ రంగాలలో వారి చేరిక, ప్రాప్యత మరియు సమాన అవకాశాలను నిర్ధారించడం.

4. బాల్య వివాహాల నిషేధ చట్టం, 2006 - ఇది బాల్య వివాహాలను నిషేధిస్తుంది మరియు బాల్య వివాహాలను ప్రోత్సహించే, నిర్వహించే లేదా ప్రారంభించే వారిపై జరిమానాలను అందిస్తుంది.

5. మెటర్నిటీ బెనిఫిట్ యాక్ట్, 1961 - ఈ చట్టం ప్రసవ సమయంలో మరియు తర్వాత మహిళా ఉద్యోగులకు చెల్లింపు సెలవు, వైద్య సంరక్షణ మరియు ఇతర మద్దతు వంటి ప్రసూతి ప్రయోజనాలను నిర్ధారిస్తుంది.

మైనారిటీలకు రాజ్యాంగ మరియు చట్టబద్ధమైన నిబంధనలు

మతపరమైన మరియు భాషాపరమైన మైనారిటీల హక్కులను పరిరక్షించడానికి మరియు సంక్షేమాన్ని ప్రోత్సహించడానికి భారతదేశం రాజ్యాంగ మరియు చట్టబద్ధమైన నిబంధనలను కలిగి ఉంది.

రాజ్యాంగ నిబంధనలు

1. ఆర్టికల్ 29 మరియు 30: విద్యా మరియు సాంస్కృతిక హక్కుల రక్షణ - ఆర్టికల్ 29 మైనారిటీల ప్రత్యేక భాష, లిపి మరియు సంస్కృతిని పరిరక్షించే హక్కుకు హామీ ఇస్తుంది. ఆర్టికల్ 30 మైనారిటీ కమ్యూనిటీలకు తమకు నచ్చిన విద్యా సంస్థలను స్థాపించి, నిర్వహించుకునే హక్కును అందిస్తుంది.

2. ఆర్టికల్ 350A: మాతృభాషలో బోధనకు సౌకర్యాలు - భాషాపరమైన మైనారిటీలకు విద్య యొక్క ప్రాథమిక దశలో మాతృభాషలో బోధన కోసం తగిన సౌకర్యాలను అందించాలని ఇది రాష్ట్రాన్ని నిర్దేశిస్తుంది.

3. ఆర్టికల్ 350B: భాషాపరమైన మైనారిటీల కోసం ప్రత్యేక అధికారి - ఇది భాషాపరమైన మైనారిటీల రక్షణపై దర్యాప్తు చేసి నివేదించడానికి రాష్ట్రపతి ప్రత్యేక అధికారిని నియమించడానికి అందిస్తుంది.

4. జాతీయ మైనారిటీల కమిషన్ (NCM): జాతీయ మైనారిటీల కమిషన్ చట్టం, 1992 కింద స్థాపించబడిన NCM, మత, భాషా మరియు సాంస్కృతిక మైనారిటీలతో సహా మైనారిటీల ప్రయోజనాలను పరిరక్షించడం మరియు వారి సామాజిక-ఆర్థిక అభివృద్ధిని ప్రోత్సహించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

చట్టబద్ధమైన నిబంధనలు

1. నేషనల్ కమీషన్ ఫర్ మైనారిటీస్ యాక్ట్, 1992 - ఈ చట్టం మైనారిటీల జాతీయ కమీషన్ స్థాపనకు అందిస్తుంది మరియు మైనారిటీల ప్రయోజనాలను పరిరక్షించడానికి మరియు రక్షించడానికి దాని అధికారాలు మరియు విధులను నిర్వచిస్తుంది.

2. మైనారిటీ విద్యా సంస్థల (ప్రవేశ నియంత్రణ మరియు ప్రమాణాల నిర్వహణ) చట్టం, 2004 - ఈ చట్టం మైనారిటీ విద్యా సంస్థల ప్రవేశాల నియంత్రణ, ప్రమాణాల నిర్వహణ మరియు హక్కుల రక్షణ కోసం నిబంధనలను నిర్దేశిస్తుంది.

3. సచార్ కమిటీ నివేదిక: 2005లో ప్రభుత్వం నియమించిన సచార్ కమిటీ భారతదేశంలోని ముస్లింల సామాజిక, ఆర్థిక మరియు విద్యా స్థితిగతులను అధ్యయనం చేసింది. ముస్లింల సామాజిక-ఆర్థిక వెనుకబాటుతనాన్ని పరిష్కరించడానికి మరియు విద్య, ఉపాధి మరియు ఇతర అవకాశాలను మెరుగుపరచడానికి ఈ నివేదిక సిఫార్సులను అందించింది.